

Importanta tapilor pentru reproducere

Descriere imagine:
Tap pe pajiste

Tapul are un rol la fel de important precum are si capra, in realizarea unei fecunditati potentiale. Combaterea eventualelor stari de infecunditate la tap se bazeaza pe studiul genetic, pe prevenirea bolilor genitale, pe dirijarea rationala a nutritiei, dar si pe influenta factorilor de mediu extern.

Sterilitatea genetica si sterilitatea dobandita

â€**Sterilitatea genetica**. Unele forme de manifestare clinica a sterilitatii ereditare la tap sunt rezultatul interactiunii intre genotip si mediu, iar altele sunt conditionate in mare masura de gene.

La tap, aberatiile cromozomiale si mutatiile genetice pot provoca anomalii ale aparatului reproducator, precum sunt: anorhidia (lipsa unuia sau a ambelor testicule, din cauza unor afectiuni in timpul vietii intrauterine), monorhidia (absenta unui testicul), hipoplazia testiculara (dezvoltarea insuficienta), disgeneziile testiculare, criptorhidia (testicul necoborat in scrot), tulburari ale spermatogenezei si anomalii ale penisului si ale furoului.

â€**Sterilitatea dobandita** afecteaza temporar sau permanent puterea fecundanta a spermei si poate fi determinata de anumite boli, de subnutritie, precum si de alti factori, pe cere-i prezenta in continuare.

Subnutritia si/sau bolile digestive (hepatitele toxice, infectioase, parazitare sau micotice etc.) determina tulburari ale spermatogenezei si ale manifestarii instinctului genezic.

Bolile infectioase si/sau parazitare provoaca cel mai frecvent sterilitatea la tapi.

- *Bruceloza* se manifesta printr-o diminuare accentuata a calitatii spermei, care va contine leucocite si

brucele;

- *Vibrioză* și *trichomonoză* afectează nesemnificativ calitatea spermei, dar provoacă avorturi la capre;
- *Orhita* afectează grav funcțiile germinale și endocrine ale testiculelor la țap, în timp ce periorhita influențează negativ numai spermatogeneza.
- *Spermiostaza* este mai frecventă la țap și la berbec și poate afecta parțial sau total fertilitatea reproducătorului.

Dintre afecțiunile furoului, doar *miaza* jenează pregnant efectuarea saltului, iar dintre afecțiunile penisului, hematumul penian poate produce incapacitate reproductivă totală.

Sterilitatea imunologică apare în urma unor leziuni testiculare, care provoacă eliberarea de anticorpi față de propriii săi spermatozoizi (anticorpi antispermatozoizi). Această reacție conduce la instalarea azospermei prin autoimunizare.

Varsta medie până la care țapii au o activitate sexuală normală este de 6-7 ani. În cazul acestora, sterilitatea apare în urma proceselor atrofice care se instalează la nivelul aparatului genital. Acest tip de sterilitate se manifestă prin pierderea treptată a reflexelor sexuale și a libidoului, asociate cu tulburări de spermatogeneza, care se accentuează odată cu înaintarea în vârstă.

Rolul nutriției în calitatea și cantitatea spermei

Ținând cont de particularitățile biologice ale țapului în formarea spermei, furajarea stimulativă trebuie să înceapă cu cel puțin de 30 zile înainte de data programată pentru începerea montelor. Imediat după ce s-au efectuat reforma și verificarea sanitar-veterinară a țapilor, aceștia se împart în două grupe, cei cu coarne și cei fără coarne.

Cele mai bune rezultate, sub aspectul eficienței reproductive, s-au obținut când s-a aplicat o **furajare mixtă**. Astfel, țapilor li se asigură zilnic și la discreție fan (circa 2-3 kg) și concentrate (1-2 kg, din care 50% ovăz). Pentru asigurarea necesarului de vitamine, se recomandă ca aceștia să pășuneze 2-3 ore spre seară, sau să beneficieze la jgheab de 3-4 kg masă-verde palită, de preferat un amestec de graminee și de leguminoase.

Controlul calității materialului seminal

Calitatea spermei țapului condiționează hotărâtor fecunditatea și ca urmare trebuie controlată cu rigurozitate, indiferent de sistemul de monta aplicat, dar mai ales în cazul celei naturale dirijate și insamantării artificiale (IA).

În principal, calitatea materialului seminal destinat IA depinde de metoda de prelucrare, de numărul de spermatozoizi pe doză și de volumul dozei.

IA se poate efectua cu sperma proaspătă, refrigerată, diluată-refrigerată și diluată-congelată.

Cele mai bune rezultate se obtin cu sperma proaspata. Un ejaculat (0,5-1 cc) se foloseste la insamantarea a 3-5 capre.

Materialul seminal se poate pastra pana la 24-48 ore, plasand tubul de colectare intr-un recipient cu apa care se tine in frigider. Sperma diluata se poate pastra tot la frigider si se foloseste in decurs de o saptamana.

Sperma congelata se dilueaza in prealabil in raport de 19:1 si se stocheaza in azot lichid cu specificarea ca trebuie urmat un anumit protocol pentru congelare. Se recomanda ca sperma congelata fie folosita in primele 6 luni.

Numarul de spermatozoizi viabili pe doza trebuie sa fie de cel putin 125 de milioane la un volum de 0,2 ml, pentru insamantarea intracervicala. Daca nu se dispune de un laborator pentru determinarea concentratiei spermatozoidilor, sperma bruta se diluaza de 5 ori, daca culoarea ei este galbuie, si de 10 ori, daca aceasta este alba.

TAPII GENITOSTIMULATORI

Tapii vasectomizati sau cu deviatie de penis, daca sunt introdusi (1/75-1/100) in turma de capre in perioada de pregatire pentru monta (2-3 saptamani), influenteaza favorabil fecunditatea in sezonul de monta.

Exista si varianta in care tapii se intretin intr-un tarc alaturat celui cu capre, despartit printr-un gard, care sa asigure comunicarea vizuala si olfactiva (miros). In acest caz trebuie sa ne asiguram ca gardul este suficient de rezistent pentru a nu fi distrus de masculii care incearca sa treaca in tarcul caprelor aflate in calduri.

CARENTE NUTRITIVE LA TAP

Carenta severa in proteine

conduce la instituirea oligo (spermatozoizi putini) sau chiar a azospermei (lipsa spermatozoidilor) si scaderea rezistentei organismului.

Carenta in lipide

(acizi grasi nesaturati) conduce la dereglari de reproductie care pot merge pana la atrofie testiculara.

Carentele in vitamina A

determina dereglari la nivelul epiteliului seminifer, anomalii ale spermatozoidilor, diminuarea volumului ejaculatului, hiposecretia glandelor hormonale si anexe. **Carenta in vitaminele C si D** sunt asociate cu oligospermia.

Carentele in minerale au urmatoarele consecinte: **calciu** - tulburari ale spermatogenezei care pot evolua pana la azospermie; **fosfor** - intarzieri in instalarea pubertatii; **clor, sodiu si potasiu** - determina oligospermie; **zinc** - produce tulburari grave ale spermatogenezei; **mangan** - degenerescenta testiculara; **carenta in iod** - produce sterilitate.

Sorin Octavian VOIA